

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze Środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Sopot / Pomorze / Prusy, Niemcy

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum kaszubsko-pomorskie w Sopocie

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

muzeum publiczne

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum kaszubsko-pomorskie w Sopocie zostało utworzone w 1912 r. z inicjatywy dra dr Aleksandra Majkowskiego. W jego zbiorach znajdowały się obiekty związane z kulturą kaszubską. W 1913 r. otwarto stałą ekspozycję. Muzeum zamknięto w czasie I wojny światowej (1914). Obecnie część jego zbiorów znajduje się w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie.

Daty działalności / zakres czasowy:

1912 utworzenie muzeum
1.07.1913 - otwarcie muzeum i stałej wystawy
1914 zamknięcie muzeum

Dostępność

Niedostępne dla zwiedzających, zbiory spakowane.

od 1913 stała wystawa

Typ relacji instytucji wobec pamięci

x

Rodzaj pamięci

pamięć lokalna, społeczna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	x	1912 - Sopot 1913 - Seestrasse 28-1, ob. ul. Bohaterów Monte Cassino nr 28
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	x	x
GODZINY OTWARCIA	x	x
DYREKTORZY	x	Aleksander Majkowski
ZARZĄDCA	x	1912-1913 - Towarzystwo Młodokaszubów 1913-1914 - Towarzystwo muzeum kaszubsko-pomorskiego
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	x	adaptowany

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

x

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

“Muzeum kaszubsko-pomorskie jest jedyną naukową instytucją na Kaszubach, nie wkracza w sferę działania żadnej partii, a pragnie służyć wszystkim”

“Stało się platformą, na której ludzie wszelkich odcieni mogą pracować nad kierowaniem na kaszubskie Pomorze światła kultury polskiej”

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Kaszuby

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

dr Aleksander Majkowski - 17.07.1876-10.02.1938 - działacz społeczny, dramaturg, lekarz, działacz polityczny, przywódca Stowarzyszenia Młodokaszubów, prezes Zrzeszenia Regionalnego Kaszubów, prezes Towarzystwa muzeum kaszubsko-pomorskiego

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

dr Aleksander Majkowski
p. Klebb z Kosakowa pow. pucki, mistrz kowalski;
Feliks Jankowski z Imętowa, pow. kartuski, mistrz kowalski; - pomoc w uzyskiwaniu zbiorów

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Towarzystwo muzeum kaszubsko-pomorskiego W sierpniu 1913 r. zdecydowano o utworzeniu Towarzystwa muzeum kaszubsko-pomorskiego i odłączeniu się od budzącego skrajne emocje Towarzystwa Młodokaszubów. W skład towarzystwa weszli dr. Majkowski, Leokadia Belakowiczówna, Augustyn Jankowski, ks. Wojciechowski.
Leokadia Belakowiczówna - skarbnik
Augustyn Jankowski - sekretarz
ks. W. Wojciechowski - redaktor

Szczegółowa historia instytucji

Muzeum zostało założone dzięki staraniom doktora Aleksandra Majkowskiego, który w 1912 r. we własnym mieszkaniu utworzył Muzeum Kaszubsko-Pomorskie. Działo ono w latach 1913-1914, mieściła się tam biblioteka, czytelnia oraz pracownia haftów kaszubskich. Jak pisano w sprawozdaniu muzeum za rok 1913 „Idea muzeum kaszubsko-pomorskiego powstała wśród młodokaszubów, gromadzących się wokół dziennikarza i pisarza dr Aleksandra Majkowskiego (1876-1938) i pierwszy wyraz znalazła na łamach „Gryfa” (1908). Celem twórców muzeum było „zachować skarby, nagromadzone przez ojców, dla przyszłych pokoleń, i jednych i drugich łączyć pasmem tradycji. Dla nas – pisano – wszystkie te przejawy życia swojskiego, objawiające się w bądź to w obyczajach, strojach, budowie chat i świątyń, są fundamentem dla gmachu przyszłości, są tem, czem ziemia rodzinna dla drzewa”. Pierwszą próbą ukazania kultury materialnej Kaszubów była zorganizowana w 1911 r. w Kościerzynie Wystawa ludoznawcza

kaszubsko-pomorska, jednak do utworzenia muzeum nie doszło ze względu na konieczność przeniesienia się redakcji „Gryfa” do Sopotu i braku „kierownika stałych zbiorów”.

Ponownie do idei muzeum odniesiono się w 1912 r. w czasie zjazdu młodokaszubów w Gdańsku, w tym też celu powołano komisję biblioteczno-muzealną. Pomimo trudności finansowych i nieprzyjaznej młodokaszubom atmosfery politycznej w 1912 r. komisja wynajęła lokal w Sopocie przy Seestrasse 28-1 (ob. Bohaterów Monte Cassino) i rozpoczęła gromadzenie zbiorów. Muzeum zostało otwarte na początku lipca 1913 r. Wystawa prezentowała zarówno zbiory zgromadzone przez Towarzystwo Młodokaszubów, jak również kolekcję prywatną Ignacego Belakowicza, urzędnika francuskiego z Indochin (roczny depozyt).

Muzeum koncentrowało się tworzeniu zbiorów obejmujących okazy z zakresu etnografii i historii Kaszubów oraz gromadzeniu publikacji do biblioteki naukowej z czytelnią. Kończąc sprawozdanie zapewniano „Muzeum kaszubsko-pomorskie jest jedyną naukową instytucją na Kaszubach, nie wkracza w sferę działania żadnej partii, a pragnie służyć wszystkim”. Już w 1914 r. Majkowski zwracał uwagę na konieczność zapewnienia muzeum stałej siedziby. Z tego względu towarzystwo podjęło starania o zakup dworu Przebendowskich w Sopocie, kierując odezwe m.in. do czytelników czasopisma „Świat”. Do realizacji tego zamierzenia nie doszło. Muzeum zamknięto w 1914 r. Obecnie część jego zbiorów znajduje się w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Zbiory gromadzono poprzez zakupy oraz dzięki darowiznom, obejmowały one przede wszystkim okazy kaszubskiego rzemiosła: przykłady kowalstwa, rzemiosła, kafle, przedmioty metalowe i szklane, artefakty archeologiczne, numizmaty, okazy przyrodnicze. W 1913 r. kolekcja muzealna obejmowała 363 okazy. Przy muzeum działała ponadto pracownia haftów kultywująca tradycyjne, kaszubskie wzornictwo.

1913: kopie 28 tablic z rysunkami domów kaszubskich z wystawy w Kościerzynie (Cz. Świerczewski); zbiór kafli z 1725 (p. Paszka z Dabrowki p Wejherowem); kropielniczka cynowa (p. Nickelowa z Wejherowa); kielich herbowy (M. Żelewska z Sopotu); siekierki kamienne 2 szt., róg do prohu, okazy numizmatyczne (ks. Cyra); znalezisko z Pierwoszynia na Kępie Oksywskiej - garnek z monetami i fragm, naszyjnika;

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

x

Strategia pozyskiwania zbiorów

kupno, darowizna

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

p. Klebb z Kosakowa pow. pucki, mistrz kowalski; Feliks Jankowski z Imętowa, pow. kartuski, mistrz kowalski; państwo i panie Ficht z Obłużu pow. kartuski; A. Adamczyk, Jakub Richter z Zaworskich Pustek; p. Franciszek Block z Ręboszewa; Czesław Świerczewski (kopie rysunków z wystawy ludoznawczej w Kościerzynie); Magdalena Żelewska; ks. proboszcz Cyra z Drzycimia

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

x

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

x

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

1913: „Obecnie zbiory i biblioteka mieszczą się w ubikacjach, wynajętych u Niemca, na którego hakatyzm i władze całą siłą nacisk wywierają w celu wypowiedzenia mieszkania. Niestety, może nadejść ta chwila, kiedy Muzeum znajdzie się bez przytułku”.

Wystawy czasowe

x

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

x

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

x

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

x

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

x

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

x

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Chwalewik Edward, *Zbiory polskie*, Tom II, Krajowa Agencja Wydawnicza, Kraków 1991, s. 202-203.

Majkowski Aleksander, *Muzeum kaszubsko-pomorskie*, "Świat", nr 17, 1914, s. 8-9

Winnicka Marlena, Patriotyczna działalność wybranych propagatorów kultury kaszubskiej, [w:] *Ars inter Culturas* 2014, nr 3, s. 192.

Sprawozdanie Muzeum Kaszubsko-pomorskiego w Sopocie za rok 1913 Rozwój. Dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany, 1914, r. 17, nr 164, s. 2

Sprawozdanie Muzeum Kaszubsko-pomorskiego w Sopocie za rok 1914 Rozwój. Dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany, 1914, r. 17, nr 165, s. 2

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

x

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Majkowski Aleksander, *Muzeum kaszubsko-pomorskie*, [w:] "Świat", nr 17, 1914, s. 8-9

Ciekawe cytaty

Kreśląc ten krótki szkic o Muzeum kaszubskim w Sopocie, czuję dobrze, że winien może obszerniej się rozwieść nad kwestyą, w jaki sposób Muzeum będzie działało na rozbudzenie kultury narodowej na Kaszubach. Jeżeli tego nie czynię, to przyczyny nietrudno wyrozumieć. Każda bowiem instytucyjnie niemiecka w Prusiech podlega ostiemu dozorowi władz, które się czepiają pozorów w celu utrudnienia jej egzystencyi i pracy. Dotyczy to i Muzeum. Jest ono instytucyą czysto naukową, a zarząd ściśle przestrzega granic zakreślonych ustawą. Akcentowanie znaczenia oświatowego polskiego, aczkolwiek nic niem a z polityką wspólnego, mogłoby ściągnąć represye, oparte na pozorach. Zresztą, rozumie się samo, że takiej nauki poglądownej, jaką dają zbiory muzealne, nic zastąpić nie może.

Majkowski Aleksander, *Muzeum kaszubsko-pomorskie*, [w:] "Świat", nr 17, 1914, s. 8-9

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Ewelina Doiczman; AT

Data sporządzenia karty:

--

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

--

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	